

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання
історичних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор НН інституту історії, права
та міжнародних відносин
О.В. Жуков
«28» серпня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АЗІЇ І АФРИКИ**

**Галузь знань А Освіта
Спеціальність А4 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Освітньо-професійна програма Середня освіта (Історія)**

**Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Мова навчання українська**

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту історії, права та
міжнародних відносин
«28» серпня 2025 р.

Голова Моцак С.І., кандидат
педагогічних наук, доцент

Суми – 2025

Розробник:

Крупеня І.М., кандидат політичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Моцак С.І., к. пед. н., доцент, завідувач кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін

	25.08.2025
	27.08.2025
	28.08.2025

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Магістр	Вибіркова
		Рік підготовки:
1-й		
Семестр		
Загальна кількість годин - 150		1-й
		Лекції
		20 год.
		Практичні, семінарські
		28 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		100 год.
		Консультації:
	2 год.	
	Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми Азії і Африки» покликаний допомогти майбутньому фахівцю – магістру у зазначеній галузі засвоїти її основний категоріально-понятійний апарат, вивченні здобувачами вищої освіти головних закономірностей і специфіки формування зовнішньополітичних концепцій, методів їх реалізації у країнах Азії, Африки; формуванні у майбутніх спеціалістів системи знань про історію міждержавних стосунків, становлення векторів зовнішньої політики держав Азії, Африки, інтеграційних процесів, політичних блоків і союзів тощо; оволодінні здобувачами вищої освіти сучасними політичними, економічними, суспільними процесами зазначених регіонів в контексті міжнародних відносин; формуванні у здобувачів навичок аналізу сучасних процесів розвитку регіону з урахуванням політичних, історичних та культурних особливостей держав Азії, Африки. Вивчення цього курсу безпосередньо вплине на формування світогляду фахівця – міжнародника, надасть йому змогу самостійно критично оцінювати події міжнародного життя.

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми Азії і Африки» входить до переліку вибіркових компонентів освітньо-професійної програми (цикл професійної підготовки).

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у галузі освіти та у процесі навчання історичних дисциплін в ЗЗСО, що передбачає проведення досліджень у галузях педагогіки та історії та застосування комплексу освітніх, історичних і міждисциплінарних теорій і методик.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізовувати свої права та обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, нетерпимості до корупційної поведінки, поважне ставлення до права й закону, володіння достатнім рівнем професійної правосвідомості.

ЗК2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою, виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність та мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності.

ЗК4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети, дотримуватися принципів професійної етики, адаптуватися до різних професійних ситуацій.

ЗК5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності, творчості.

ЗК6. Здатність до системного творчого мислення, формування системного наукового світогляду.

ЗК7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу даних з різних джерел, аналітико-синтетичної діяльності, встановлення та обґрунтування причинно-наслідкових зв'язків.

ЗК8. Здатність спілкуватися іноземною мовою, у тому числі для роботи з іншомовними джерелами.

ЗК9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, бути критичним і самокритичним.

ЗК 10. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 1. Здатність використовувати та вдосконалювати власну систему знань та вмінь з історичних дисциплін та методики їх навчання, психології та педагогіки у професійній діяльності.

СК 2. Здатність викладати історію у ЗЗСО, у закладах передвищої освіти.

СК 3. Здатність аналізувати сучасні концепції навчання й виховання та ефективно застосовувати їх в у процесі викладання історії.

СК 4. Здатність до реалізації різних навчальних та виховних стратегій із розумінням їх теоретичних основ.

СК 5. Здатність критично аналізувати доцільність використання традиційних та інноваційних підходів до організації освітнього процесу, методів і прийомів, технологій навчання, форм організації навчальних занять, форм організації навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання у конкретних умовах, адаптувати їх до авторської методичної системи навчання.

СК 6. Здатність до доцільного використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі та у професійній діяльності в цілому.

СК7. Здатність здійснювати об'єктивну діагностику навчальних досягнень учнів/студентів з історії, контроль й оцінювання результатів навчальної діяльності суб'єктів навчання предмету;

СК8. Здатність до створення творчого освітнього середовища у процесі навчання історичних дисциплін;

СК9. Здатність цілеспрямовано планувати, ефективно організовувати, контролювати, аналізувати, вдосконалювати власну навчально-методичну діяльність в процесі викладання фахових дисциплін; створювати власний педагогічний досвід, усвідомлювати систему професійних цінностей;

СК10. Здатність визначати актуальні наукові проблеми, планувати, організовувати та здійснювати власні наукові дослідження в галузі методики навчання історії самостійно / у складі дослідницького колективу; здатність до продуктивного діалогу із колегами щодо вирішення навчально-методичних проблем;

СК11. Володіння методикою історіографічної та джерелознавчої критики.

СК12. Реконструкція історичних процесів на основі різних джерел.

СК13. Здатність вести дискусії про минуле в політичному та культурному контексті. Розробляти та реалізовувати проекти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислювати наявні чи створювати нові знання.

СК14. Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики.

СК15. Здатність формувати соціальні навички (soft-skills), а саме працювати в команді, бути толерантним, уміти обгрунтовувати власну думку.

СК16. Здатність до безперервного професійного розвитку і рефлексії.

Навчання спрямоване на комплексну реалізацію практичної, когнітивно-освітньої, професійної та виховної мети, а саме:

- *практична мета:* формування студентів певного обсягу знань про політичні, економічні, соціальні процеси у світі, місце у ньому України, взаємозв'язок внутрішньої та зовнішньої політики, виробленні навичок аналізу історичних явищ та виявлення їх причинно-наслідкових зв'язків, самостійного узагальнення інформації, вмінь застосовувати набуті знання у повсякденній діяльності, орієнтації у суспільно-політичному житті країни..

- *когнітивно-освітня мета:* формування цілісного уявлення про основні етапи розвитку міжнародних відносин як науки та ознайомлення з понятійно-категоріальним апаратом;

- *професійна мета:* формування знань про систему міжнародних відносин, середовище системи міжнародних відносин, учасників міжнародних відносин, їх цілі, засоби і стратегії;

- *виховна мета:* формування патріотичної свідомості, ознайомлення з поняттями національні інтереси держави, правові та моральні принципи регулювання міжнародних відносин.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми Азії і Африки» входить до переліку обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми циклу професійної підготовки. Освоєнню «Актуальні проблеми Азії і Африки» передувало опанування інших навчальних дисциплін. Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми Азії і Африки» освоюється студентами паралельно з такими навчальними курсами, як «Аналіз зовнішньої політики», «Геополітика і геостратегія», «Міжнародні системи та глобальний розвиток». Опанування навчальної дисципліни «Актуальні проблеми Азії і Африки» створює умови для успішного вивчення навчальних курсів: «Міжнародні системи та глобальний розвиток», а також написання магістерської роботи.

3. Результати навчання за дисципліною

знання:

ПРЗ 01. Знати основні світоглядні теорії та принципи навчання в професійній діяльності.

ПРЗ 02. Знати психолого-педагогічні теорії навчання, концептуальні засади шкільної освіти в історичній галузі, цілі і завдання історії; наукові основи шкільного курсу історії.

ПРЗ 03. Знати фундаментальні історичні теорії.

ПРЗ 04. Знати сучасні концепції навчання й виховання, актуальні питання педагогіки та методики навчання історії; традиційні та інноваційні підходи до організації освітнього процесу, методи і прийоми, технології навчання, форми організації навчальних занять, форми організації навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання.

ПРЗ 06. Знати раціональні прийоми розумових дій; організації освітнього процесу, методи та технології навчання, форми організації навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання; основні вербальні та невербальні прийоми і засоби впливу на суб'єктів навчання.

ПРЗ 07. Знати особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання історії та у професійній діяльності в цілому.

ПРЗ 8. Знати теоретичні засади контролю, діагностування й моніторингу навчальних досягнень результатів навчання історії учнів / студентів.

ПРЗ 9. Знати основні аспекти створення творчого освітнього середовища в ході навчання історії.

ПРЗ 10. Знати методологію наукового пізнання, методи та методики проведення наукових досліджень; основні принципи і засоби пошуку, систематизації, узагальнення інформації.

ПРЗ 11. Знати принципи та прийоми продуктивного міжособистісного спілкування, ефективної співпраці у команді; принципи етики вчителя.

уміння:

ПРУ 02. Вміти продемонструвати та застосовувати історичні знання для розв'язування компетентнісних завдань, типових завдань.

ПРУ 04. Вміти доцільно підбирати, вдосконалювати та використовувати традиційні та інноваційні підходи до організації освітнього процесу, методи і прийоми, технології навчання, форми організації навчальних занять, форми організації навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання, адаптувати їх до авторської методичної системи навчання.

ПРУ 05. Вміти оцінювати ситуацію та/або завдання на основі всебічного аналізу з метою виявлення шляхів вирішення проблем / розв'язування завдань; використовувати та вдосконалювати методики навчання конкретних тем курсу історії в умовах профільного навчання, сприймати, аналізувати й реалізовувати інновації у професійній діяльності;

ПРУ 06. Вміти використовувати раціональні прийоми розумових дій; організації освітнього процесу, методи та технології навчання, форми організації навчально-пізнавальної діяльності суб'єктів навчання у

конкретних умовах; спроектувати і провести урок історії в старшій школі з урахуванням специфіки навчальних цілей, контингенту учнів / студентів.

ПРУ 07. Вміти використовувати основні вербальні та невербальні прийоми й засоби впливу на суб'єктів навчання; обирати, вдосконалювати, створювати та застосовувати відповідне доцільне методичне і дидактичне забезпечення освітнього процесу; доцільно використовувати інформаційно-комунікаційні технології для підтримки навчально-пізнавального процесу (для подання, редагування, збереження та перетворення текстової, числової, графічної, звукової та відео інформації, розробки власних електронних ресурсів).

ПРУ 08. Вміти доцільно використовувати різноманітні форми, методи, прийоми, засоби діагностики навчальних досягнень з історії учнів / студентів, контролю й оцінювання результатів навчальної діяльності суб'єктів навчання.

ПРУ 09. Вміти формувати й підтримувати інтерес учнів / студентів до історії, належний рівень їх мотивації до навчання історії; продукувати умови для створення творчого освітнього середовища в ході навчання історії;

ПРУ10. Вміти ефективно планувати та організовувати різні форми позакласної роботи з історії; застосовувати різноманітні підходи до підготовки учнів / студентів до науково-дослідної роботи, участі у олімпіадах та турнірах, популяризувати історію як науку.

ПРУ11. Вміти визначати актуальні наукові проблеми в історичній галузі та методики навчання історії самостійно / у складі дослідницького колективу з високим ступенем самостійності.

ПРУ12. Вміти відшукувати інформацію у різноманітних джерелах, аналізувати, оцінювати її достовірність, систематизувати, узагальнювати її; грамотно готувати наукові тексти, доповіді, презентації, здійснювати публічну апробацію одержаних результатів, брати участь у науковій дискусії.

ПРУ13. Вміти продуктивно спілкуватись в ході співпраці у команді, грамотно вести діалог, брати участі у дискусіях щодо вирішення професійних проблем; організовувати комунікацію учнів/ студентів, створювати умови для ефективної евристичної бесіди, дискусії, мозкового штурму.

ПРУ14. Вміти грамотно використовувати державну мову у процесі професійної діяльності, чітко та аргументовано висловлювати свої думки, міркування, почуття.

ПРУ15. Вміти використовувати одну з іноземних мов на рівні, що дозволяє отримувати та оцінювати інформацію в галузі професійної діяльності з зарубіжних джерел.

ПРУ16. Вміти сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватися принципів етики вчителя; організовувати навчальний процес, ґрунтуючись на санітарно-гігієнічних правилах, правилах і рекомендаціях зі здоров'язбереження.

ПРУ17. Вміти за власною ініціативою планувати, організувати процес самонавчання та самовдосконалення, готовність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки і соціального життя, вдосконалювати й розвивати власний інтелектуальний та загальнокультурний рівень.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів

Поточний контроль																ІНДЗ	Разом	Загальна сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	9	75	100
Поточний контроль																		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	—	—	
Контроль самостійної роботи																		
2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1		25	

4.1. Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання здобувачами вищої освіти всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального матеріалу шляхом поточного та підсумкового контролю.

Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час відвідування лекцій, участі у семінарах та виконання інших видів роботи.

Поточний контроль складається з таких компонентів:

- **64 бали:** участь у семінарах – підготовка аналітичних звітів та доповідей і пред'явлення результатів в аудиторії у вигляді усних відповідей, участь в обговоренні семінарських питань / дискусіях, виконання практичних завдань.

- **9 балів:** підготовка індивідуального творчого завдання (презентації, рейтингів керівників, історичної передвибірчої компанії, слоганів правління тощо).

- **25 балів:** опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка рефератів, есе тощо.

Разом – 100 балів.

В Університеті передбачено можливість перезарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній

освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravovabaza>).

Перезарахування результатів здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених освітньою програмою.

Перезарахуванню можуть підлягати результати навчання отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені цією робочою програмою.

Оцінювання результатів аудиторної роботи здійснюється за наступними критеріями

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
6	Здобувач вищої освіти у повному обсязі опрацював матеріал (на належному рівні сформовані знання); упевнено оперує набутими знаннями; аналізує їх, робить власні висновки, здатен відповісти на питання, яке вимагає критичного мислення.
5	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє матеріалом (на достатньому рівні сформовані знання та вміння); аналізує його, робить відповідні висновки, уміє логічно висловити своє ставлення до отриманої інформації. Може відповісти на додаткове питання.
4	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє матеріалом (на достатньому рівні сформовані знання), може дати відповідь на додаткове питання у межах вивченої теми. Однак, не може навести приклад при розкритті змісту певного поняття
3	Здобувач вищої освіти не засвоїв всього програмового матеріалу, допускає незначні помилки, відповідає невпевнено, не завжди адекватно використовує терміни та поняття.
2	Здобувач вищої освіти не засвоїв значної частини програмового матеріалу, допускає суттєві помилки, не володіє поняттєвим апаратом
0	Здобувач вищої освіти не готовий до заняття, не відповідає на питання, що винесені на розгляд. Відсутність на занятті.

4.2 Критерії оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки студента

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями
B	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, в яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями
C	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
D	Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Студент має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого, під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків
E	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі тестові завдання.
F	Безсистемне відділення випадкових ознак вивченого, невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу, доходить узагальнень, висновків
FX	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліни «Актуальні проблеми Азії і Африки» можуть бути:

- усне опитування. Здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. При індивідуальному опитуванні викладач ставить перед здобувачем вищої освіти декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією аудиторією;

- тестові завдання. Тести – це спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких вказує на наявність (або відсутність) у здобувача вищої освіти певних знань, умінь;

- контроль самостійної роботи

- залік

Засоби діагностики результатів навчання мають на меті критичне мислення, комплексне розв'язання проблем, оригінальність, креативність, міркування та створення ідей, комунікативні навички та навички самоорганізації, уміння працювати з інформацією. Особлива увага при опануванні змісту навчальної дисципліни приділяється запобіганню порушенню академічної доброчесності та забезпечення довіри до результатів освітнього процесу та освітньої діяльності.

Питання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте предмет, основні завдання та історіографію курсу.
2. Схарактеризуйте роль країн Закавказзя в системі сучасних міжнародних відносин.
3. Схарактеризуйте заморожені конфлікти в регіоні ЦА та Закавказзя. Формування системи регіональної безпеки.
4. Схарактеризуйте інтереси провідних держав світу (США, Росії, ЄС, Китаю, Туреччини) в регіоні ЦА та Закавказзя.
5. Схарактеризуйте роль Південної Азії в системі сучасних міжнародних відносин.
6. Схарактеризуйте проблему ядерного протистояння між Індією та Пакистаном. Формування системи регіональної безпеки.
7. Схарактеризуйте участь країн регіону в інтеграційних процесах. СААРК. Інтереси провідних держав світу (США, Росії, ЄС, Китаю, Туреччини) в регіоні.
8. Схарактеризуйте війну антитерористичної коаліції на чолі з США в Афганістані після терактів 11 вересня 2001 р. в Нью-Йорку.
9. Схарактеризуйте миротворчі сили НАТО в регіоні.
10. Схарактеризуйте країни Південно-Східної Азії в системі сучасних міжнародних відносин
11. Схарактеризуйте країни Північно-Східної Азії в системі сучасних міжнародних відносин
11. Схарактеризуйте АСЕАН як основне інтеграційне об'єднання країн Південно-Східної Азії. Інтереси провідних держав світу в країнах АСЕАН.
12. Схарактеризуйте регіональні та субрегіональні конфлікти. Інтереси країн регіону в суперечностях у Південно-Китайському морі.
13. Розкрийте Японо-американський інтеграційний комплекс, його суперечливість.
14. Схарактеризуйте суперечності Росії та Японії за Курильські острови.
15. Схарактеризуйте суперечності Японії та Китаю.
16. Схарактеризуйте ядерну програму Північної Кореї та реакцію світового співтовариства на дії Північної Кореї.
17. Схарактеризуйте роль Південної Кореї в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.
18. Схарактеризуйте еволюцію зовнішньополітичного курсу В'єтнаму.
19. Опишіть зовнішню політику Малайзії.
20. Опишіть зовнішню політику Індонезії.
21. Розкрийте проблему Східного Тимору та її розв'язання.
22. Схарактеризуйте основні проблеми розвитку країн Африки.
23. Схарактеризуйте інтегративні та ізоляціоністські настрої в країнах Африки: передумови та особливості.
24. Схарактеризувати особливості становлення та еволюції зовнішньополітичних курсів країн Тропічної Африки та Південної Африки.
25. Визначте геополітичні інтереси європейських держав в країнах Африки.

26. Схарактеризуйте зовнішню політику ПАР на сучасному етапі.
27. Схарактеризуйте особливості інтеграційних процесів в Африці.
28. Схарактеризуйте економічне співтовариство країн Східної та Південної Африки. КОМЕСА, COMESA.
29. Схарактеризуйте організацію Африканський Союз (АС) та особливості діяльності АС на сучасному етапі.
30. Визначте можливості України в Азіатському регіоні.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми Азії і Африки» складається з двох розділів, в яких комплексно вивченні найактуальніші проблеми міжнародних відносин.

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

7.1. Тематичні розділи

1-й розділ

Тема 1. Вступ до курсу «Актуальні проблеми Азії і Африки»

- 1.1. Поняття дипломатична служба та дипломатичні і консульські зносини між державами.
- 1.2. Взаємозв'язок та співвідношення понять «міжнародні відносини», «зовнішня політика», «дипломатія».
- 1.3. Політико-правові умови встановлення дипломатичних відносин і заснування дипломатичних представництв.

Тема 2. Країни Центральної Азії та Закавказзя в системі сучасних міжнародних відносин

- 2.1. Порядок призначення та вступу на посаду дипломатичних агентів
- 2.2. Внутрішня організація роботи диппредставництва.
- 2.3. Персонал представництва та його категорії. Дипломатичний корпус.

Тема 3. Країни Південної Азії в системі сучасних міжнародних відносин

- 3.1. Геополітична ситуація в регіоні. Роль Південної Азії в системі сучасних міжнародних відносин.
- 3.2. Проблема ядерного протистояння між Індією та Пакистаном. Формування системи регіональної безпеки.
- 3.3. Участь країн регіону в інтеграційних процесах. СААРК. Інтереси провідних держав світу (США, Росії, ЄС, Китаю, Туреччини) в регіоні.
- 3.4. Війна антитерористичної коаліції на чолі з США в Афганістані після терактів 11 вересня 2001 р. в Нью-Йорку.
- 3.5. Миротворчі сили НАТО в регіоні.

3.6. Вибори президента в Афганістані у 2014 р. Виведення миротворчого контингенту з території Афганістану. «Аль-Каїда»..

Тема 4. Країни Південно-Східної та Північно-Східної Азії в системі сучасних міжнародних відносин

- 4.1. Геополітична ситуація в регіоні.
- 4.2. Формування системи регіональної безпеки.
- 4.3. Участь країн регіону в інтеграційних процесах.
- 4.4. Регіональні та субрегіональні конфлікти. Інтереси країн регіону в суперечностях у Південно-Китайському морі.
- 4.5. Японо-американський інтеграційний комплекс, його суперечливість. Нова військова доктрина Японії. Суперечності Росії та Японії за Курильські острови. Суперечності Японії та Китаю.
- 4.6. Еволюція зовнішньої політики Китаю на рубежі ХХ-ХХІ ст.. Прагматичний підхід до країн Заходу. Значення принципу “дві системи - одна держава” для завершення деколонізації територій Китаю і для вирішення проблеми Тайваню.
- 4.7. Ядерна програма Північної Кореї. Реакція світового співтовариства на дії Північної Кореї. Роль Південної Кореї в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.

Тема 5. Країни Південно – Східної Азії в регіональній та світовій політиці

- 5.1 В'єтнам та еволюція його зовнішньополітичного курсу
- 5.2. Утворення Малайзії.
- 5.3. Лаос, Джакарти.
- 5.4. Проблема Східного Тимору та її розв'язання

2-й розділ

Тема 6. Характеристика основних проблем розвитку країн Африки

- 6.1 Визначення та обґрунтування основних проблем розвитку системи міжнародних відносин у регіонах Африки.
6. 2. Економічні проблеми: їх походження та класифікація.
- 6.3. Соціальні, демографічні та культурні перепони у повноцінному функціонуванні як двосторонніх, так і багатосторонніх локальних груп у названих регіонах.
- 6.4. Інтегративні та ізоляціоністські настрої в країнах Африки: передумови та особливості.
- 6.5. Історичні претензії як обставина розвитку міжнародних відносин у Африці.

Тема 7. Особливості становлення та еволюції зовнішньополітичних курсів країн Тропічної Африки та Південної Африки

- 7.1 Становлення незалежних держав регіону.

- 7.2. Основні етапи формування зовнішньої політики.
7. 3. Геополітичні інтереси європейських держав в регіоні.

Тема 8. Зовнішня політика Південноафриканської республіки

- 8.1 Економічний розвиток ПАР.
8.2. Політичний розвиток ПАР.
8.3. Зовнішня політика ПАР на сучасному етапі.

Тема 9. Особливості інтеграційних процесів в Африці стосунках

- 9.1. Загальні аспекти інтеграційних процесів в Африці.
9.2. Економічне співтовариство країн Східної та Південної Африки.
КОМЕСА, COMESA.
9.3. Організація Африканської єдності (ОАЄ) – основне інтеграційне об'єднання регіону. Перетворення ОАЄ в Африканський Союз (АС).
Особливості діяльності АС на сучасному етапі.

Тема 10. Український напрямок у зовнішній політиці держав Азії та Африки

10. 1. Можливості України в Азіатському регіоні
10. 2. Історія формування міжнародних відносин України з державами Африки.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	У тому числі			
		Лекції	Практ.	Лаборат.	Конс.
Розділ 1.					
Тема 1.1. Вступ до курсу «Актуальні проблеми Азії і Африки»	14	2	2		10
Тема 1.2. Країни Центральної Азії та Закавказзя в системі сучасних міжнародних відносин	16	2	4		10
Тема 1.3. Країни Південної Азії в системі сучасних міжнародних відносин	16	2	4		10
Тема 1.4. Країни Південно-Східної та Північно-Східної Азії в системі сучасних міжнародних відносин	14	2	2		10
Тема 1.5. Країни Південно – Східної Азії в регіональній та світовій політиці	14	2	2		10

Розділ 2.						
Тема 2.1. Характеристика основних проблем розвитку країн Африки	16	2	4			10
Тема 2.2. Особливості становлення та еволюції зовнішньополітичних курсів країн Тропічної Африки та Південної Африки	14	2	2			10
Тема 2.3. Зовнішня політика Південноафриканської республіки	16	2	4			10
Тема 2.4. Особливості інтеграційних процесів в Африці стосунках	14	2	2			10
Тема 2.5. Український напрямок у зовнішній політиці держав Азії та Африки	14	2	2			10
Модульна контрольна робота	2				2	
<i>Усього годин за рік</i>	150	22	28		2	100

7.3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Вступ до курсу «Актуальні проблеми Азії і Африки»	2
2	Країни Центральної Азії та Закавказзя в системі сучасних міжнародних відносин	4
3	Країни Південної Азії в системі сучасних міжнародних відносин	4
4	Країни Південно-Східної та Північно-Східної Азії в системі сучасних міжнародних відносин	2
5	Країни Південно – Східної Азії в регіональній та світовій політиці	2
6	Характеристика основних проблем розвитку країн Африки	4
7	Особливості становлення та еволюції зовнішньополітичних курсів країн Тропічної Африки та Південної Африки	2
8	Зовнішня політика Південноафриканської республіки	4
9	Особливості інтеграційних процесів в Африці стосунках	2
10	Український напрямок у зовнішній політиці держав Азії та Африки	2
Разом		28 год.

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Азійський напрям зовнішньої політики України: проблеми і перспективи. Колективна монографія за ред. В. Шведа. К.: Друкарня ДУС, 2008. 222 с.
2. Баран З.А., Кипаренко Г.М., Мовчан С.П., Швагуляк М.М. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів. Львів: Афіша, 2005.
3. Бродський Р. М. Нова історія країн Азії та Африки / Р. М. Бродський, З. А. Енольський. К., 1979. 287 с.
4. Бобровицький А. Політика Індії щодо широкомасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну. НІСД. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/indiya.pdf> (дата звернення: 02.09.2024).
5. Борділовська О. Офіційна позиція Республіки Індія щодо російсько-української війни. НІСД. 2022. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/ofitsiyna-pozytsiya-respubliki-indiya-shchodo-rosiysko> (дата звернення: 02.09.2024).
6. Близький Схід: міжнародна безпека, регіональні відносини та перспективи для України: Монографія / рада нац. Безпеки і оборони України, Нац. ін-т

- пробл. міжнар. безпеки; Відп. редактор Б.О. Парахонський. К.: ПЦ «Фоліант», 2008. С. 496–500.
7. Головченко В. І. Нова історія Азії та Африки : колоніальний Схід (кінець ХІХ – друга третина ХХ ст.) : навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. / В. І. Головченко, В. А. Рубель ; голов. ред. С. В. Головка. К. : Либідь, 2010. 520 с.
 8. Головченко В.І. Регіоназнавство: Азія, Африка й Латинська Америка: навч. посіб. Київ, ДАУ при МЗС України. 2013. 352 с.
 9. Голуб В. Становище курдської меншини на території Туреччини, Ірану, Іраку та Сирії наприкінці ХХ– на початку ХХІ ст. / Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Міжнародні відносини. 2010. С. 154-164.
 10. Заболотна М. Ф. Особливості формування інтеграційного курсу в програмах «лівих» політичних партій країн Латинської Америки. *Вісник Маріупольського державного університету*. 2016. № 15. С. 210-217.
 11. Зазуляк З. Сучасний стан та чинники розвитку латиноамериканського мультилатералізму. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2015. Вип. 37. Ч. 3. С. 149–158.
 12. Ігнат'єв П. М. Країнознавство. Країни Азії / П. М. Ігнат'єв. Чернівці : Книги – ХХІ, 2006. 424 с.
 13. Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. Київ: Видавництво: Віват, 2020. 256 с.
 14. Корсунський С. Як нації відновлюються: досвід Східної Азії. Київ: Видавництво: Віват, 2023. 187 с.
 15. Крупеня І.М. Малайзія в регіональній безпеці Південно-Східної Азії: монографія. Київ: Вид-во КиМУ, 2019. 265 с.
 16. Крупеня І.М. Еволюція зовнішньополітичних пріоритетів Малайзії (1957–2022 рр.). *Політологічний вісник : збірник наукових праць* / голов. ред. В.Ф. Цвих; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Випуск 89. 2022. С. 214–231.
 17. Krupenya I.M. The crisis of the Rohingya as a muslim minority in Myanmar and UN response to the Rohingya refugees. *Actual problems of international relations*. Issue 153, №4. 2022. P. 4–10.
 18. Крупеня І.М. Політика країн АСЕАН щодо України в контексті повномасштабного вторгнення РФ. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право*. Випуск 4(56). 2022. С. 43–49.
 19. Крупеня І.М. Сучасні міжнародні відносини в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні та українсько-азіатська співпраця в умовах російської агресії проти України. Україна і світ в умовах воєнних викликів: колективна монографія. / за заг. ред. к.і.н., доц. Подрез Ю.В. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2023. С. 45–69.
 20. Krupenya I. Malaysia: main foreign policy priorities and bilateral relations between Ukraine. *Consensus*. №3. 2023. С. 37–50.

21. Крупеня І.М., Лоссовський І.Є. Причини азійського нейтралітету щодо російсько-української війни. *Науковий щорічник «Україна дипломатична»*. Випуск XXIV, 2023. С. 187–203.
22. Крупеня І.М. Економічна дипломатія України в субрегіоні Південно-Східної Азії. *Політологічний вісник : збірник наукових праць /* голов. ред. В.Ф. Цвих; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Випуск 92. 2024. С. 413–428.
23. Krupenya I., Sokyrska V., Ukraine–ASEAN: new opportunities for strengthening partnership. *Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI*. Volume VIII. 2024. С. 88–98.
24. Конспект лекцій з дисципліни «Зовнішня політика країн Азії, Африки та Латинської Америки» для здобувачів вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» денної форми навчання / укл. Чістякова І.М., Кривдіна І.Б., Татакі Д.Д., Кудлай І.В., Гайтан В.В. Одеса : ДУ «Одеська політехніка». 2021. 291 с.
25. Кулінич Т. О. Розвиток взаємин країн Латинської Америки та Європейського Союзу в контексті ібероамериканської спільноти націй. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Вип. 118 (Ч. I). 2014. С. 76–89.
26. Кириченко В. П. Нова історія країн Азії, Африки та Латинської Америки : навч. посібник для студентів гуманітар. спец. вищ. навч. закладів / В. П. Кириченко. К. : Либідь, 2002. 166 с.
27. Кияниця Л. Вплив революційних подій в країнах Близького Сходу та Північної Африки на конфігурацію співвідношення сил у регіоні / Л. Кияниця // *Актуальні проблеми міжнародних відносин : [зб. наук. пр.]*. Вип. 98 Ч. 1 / Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. К. : Видавництво КНУ ім. Т. Шевченка, 2011. С. 57–58.
28. Комунікаційна Стратегія Україна–держави Африки 2024-2026 рр. *Міністерство закордонних справ України*. 2024. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/strategiya-afrika-1.pdf> (дата звернення: 02.09.2024).
29. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. К., 2000.
30. Лукаш О. Про позицію Індії щодо російсько-української війни. *Офіційний сайт ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»*. URL: <https://ivinas.gov.ua/viina-rf-protu-ukrainy/pro-pozytsiiu-indii-shchodo-rosiiskoukrainskoi-viiny.html> (дата звернення: 02.09.2024).
31. Нечитайло О. Україна-АСЕАН: бачення співпраці. *Міністерство закордонних справ України*. Київ. 2024. URL: <https://cutt.ly/3eoUvMC3> (дата звернення: 02.09.2024).
32. Олійник О. Позиція Китаю щодо російської воєнної агресії проти України. *Офіційний сайт ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»*. URL: <https://ivinas.gov.ua/viina-rf-protu-ukrainy/pozytsiia-kytaiu-shchodo-rosiiskoi-voiennoi-ahresii-protu-ukrainy.html> (дата звернення: 02.09.2024).
33. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу – 2-е вид., доп. і переробл. /Т.В.Орлова. К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. 944 с.

34. Поп Ю. І. Нова історія країн Азії і Африки (XVI – поч. XX ст.): підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Ю. І. Поп. К. : Академія, 2012. 374 с.
35. Рубель В. А. Нова історія Азії та Африки: Постсередньовічний Схід (XVIII – друга половина XIX ст.) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Рубель ; голов. ред. С. В. Головка. К. : Либідь, 2007. 559 с.
36. Тумаков А.И. Период маньчжурского правления в истории Китая (о некоторых новых подходах к проблеме. *Методичний вісник історичного факультету ХНУ*: Зб. наук.- методич. праць. № 2. Харків: Консум, 2003. С. 64-73.
37. Україна Дипломатична. *Науковий щорічник*. Київ: Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв, 2019. 825 с.
38. Україна Дипломатична. *Науковий щорічник*. Київ: Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв, 2020. 879 с.
39. Україна Дипломатична. *Науковий щорічник*. Київ: Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв, 2021. 900 с.
40. Україна Дипломатична. *Науковий щорічник*. Київ: Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв, 2022. 488 с.
41. Україна Дипломатична. *Науковий щорічник*. Київ: Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв, 2023. 800 с.
42. Холод І.Ю. Еволюція інтеграційних моделей у Східній Азії: порівняльний аналіз: дис. канд. політ. наук: 23.00.04. І.Ю. Холод. Миколаїв: Чорноморський державний університет ім. Петра Могили, 2016. 238 с.
43. Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки): Збірник наукових праць / НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; редкол.: В.О. Швед, О.І. Лукаш, Н.Д. Городня та ін. К., 2015. 230 с.
44. Шергін С.О. Східноазійська інтеграція та регіональна безпека. *Проблеми всесвітньої історії*. 2024. № 2(26). С.123–136.
45. Шевчук О.В. Система безпеки Азійсько-Тихоокеанського регіону: фактори формування та тенденції розвитку: монографія. Миколаїв: Видавництво ЧДУ ім. П. Могили, 2010. 200 с.
46. Шевчук О.В., Погорелова І.С., Вовчук Л.А. Зовнішня політика країн Азії (1945-2000 рр.): навч. посіб. Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. 304 с.

Електронні ресурси

1. АСЕАН. URL: <https://asean.org/>
2. Міністерство закордонних справ КНР. URL: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/
3. Міністерство закордонних справ Республіки Індії. URL: <https://www.mea.gov.in/>
4. Міністерство закордонних справ Республіки Корея. URL: <http://www.mofa.go.kr/eng/index.do>
5. Міністерство закордонних справ Японії. URL: <https://www.mofa.go.jp/mofaj/index.html>
6. Міністерство закордонних справ Малайзії. URL: <https://www.kln.gov.my/>
7. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/>

8. Дипломатична академія України імені Геннадія Удовенка при Міністерстві закордонних справ. URL: <https://mfa.gov.ua/pro-ministerstvo/struktura/diplomaticzna-akademiya>
9. ДП «Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв». URL: <https://gdip.com.ua/menus/view/golovna>
10. Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин. URL: <http://sshdir.org.ua/>
11. Рада зовнішньої політики «Українська призма». URL: http://fpp.com.ua/think_thanks/rada-zovnishnoyi-politiki-ukrayinska-prizma/
12. Електронна бібліотека: URL: <http://www.info-library.com.ua/>
13. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка URL: www.library.univ.kiev.ua
14. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» URL: <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
15. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
16. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>
17. Одеська національна наукова бібліотека. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>
18. Німецькі бібліотеки URL: <http://www.ddb.de/>